

ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖRS STADSDELFÖRVALTNING

Handläggare: Helena Nilsson
Telefon: 08-508 20 032

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdels-
nämnd

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 1.2.1.-
202/2013
SID 1 (27)

2013-03-20

MBL-version

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016 Enskede- Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Förvaltningens förslag till beslut

- Förvaltningens underlag till budget 2014 med inriktning 2015 och 2016 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
- Stadsdelsnämnden begär att budgetramen för Svedmyrabadet som är en kommunövergripande verksamhet ökar med 0,5 miljoner kronor.

Leif Sjöholm

Stadsdelsdirektör

Lena Holmdahl

Biträdande stadsdelsdirektör /
Ekonomichef

Sammanfattning

Förvaltningen lämnar i detta ärende sitt förslag till underlag för budget 2014, med inriktning för 2015 och 2016. I underlaget beskrivs bland annat att befolkningen fortsätter att öka totalt sett under planperioden. Det ser olika ut i olika åldersgrupper, exempelvis minskar antalet äldre över 80 år vilket påverkar behovet av platser inom vård- och omsorgsboenden. Treårsperioden kommer samtidigt att innebära behov av bostäder för personer med funktionsnedsättning och viss

fortsatt utbyggnad av förskolan. Lokalförsörjningen kommer att vara strategiskt viktig under perioden inom ett flertal verksamhetsområden.

Planperioden kännetecknas av omfattande bostadsbyggande samt av arbete med lokal utveckling i olika områden. Det förebyggande arbetet är prioriterat i förvaltningen och utvecklingen av Rågsved är fortsatt prioriterat inom ramen för Söderortsvisionen. Övertagande av hemsjukvården infaller under perioden, vilket kommer att medföra en hel del förändringar för äldreomsorgens verksamheter. Rekrytering av personal, kompetensutveckling och arbete med frisknärvaro är andra strategiskt viktiga frågor inom alla verksamhetsområden.

Den ekonomiska utvecklingen de närmaste tre åren är osäker på grund av den rådande konjunkturen. Förvaltningens kostnader vad gäller äldreomsorg förväntas minska under planperioden, då andelen äldre i stadsdelen sjunker. Den ökande befolkningen ökar kraven på stadsmiljön och fritiden samt efterfrågan på individ- och familjeomsorgen och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen fortsätter arbetet med att hitta former för samverkan och utökad regionalisering med andra stadsdelsförvaltningar.

Ärendets beredning

Ekonomiavdelningen har berett ärendet i samarbete med övriga avdelningar. Till grund för dokumentet ligger bland annat stadens gemensamma Vision 2030, Vision Söderort och den lokala utvecklingsstrategin. Förvaltningen kommer att informera de fackliga organisationerna om ärendet den 2 april och förhandla ärendet den 9 april. Pensionärsrådet kommer att behandla ärendet den 12 april och rådet för funktionshinderfrågor den 15 april.

1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan sammanfattas i punktform nämndens strategiska satsningar för att bidra till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål under perioden 2013-2015, dvs. områden som ska få ett nytt fokus eller utvecklas/vidareutvecklas.

1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Se över möjligheterna att ersätta äldre vård- och omsorgsboenden för äldre personer med nya i nybyggnadsområden
- Utbyggnad av gruppboendestäder samt att utveckla olika alternativ till bostäder för personer med funktionsnedsättning
- Utveckla arbetet med olika former av sysselsättning/arbete för personer med funktionsnedsättningar
- Utveckla arbetsmetoder och arbetssätt som motiverar och aktiverar personer till sysselsättning och självförsörjning

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

- Erbjudna ungdomar Feriearbeten
- Utveckla det förebyggande arbetet riktat till ungdomar genom aktiv samverkan mellan socialtjänst, förskola, fritid, skola och polis
- Inom ramen för Söderortsvisionen delta i utvecklingen av Rågsved med bland annat förebyggande arbete och trygghetsfrågor
- Utveckling av arbetet med stöd till personer som utsätts för våld i nära relationer
- Utveckla samarbetet med föreningar som bedriver verksamhet inriktad på barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning samt missbruk
- Arbeta för att öka tryggheten, tillgängligheten och attraktiviteten i stadsdelsområdets parker och grönområden
- Vidareutveckla samverkan med landstinget ytterligare inför att landstingets hemsjukvård övergår till kommunen år 2015

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Utveckla användandet av kunskapsbaserade/evidensbaserade metoder
- Vidareutveckla uppföljningen av egen och upphandlad verksamhet
- Öka utbudet av fritidsaktiviteter för ungdomar med funktionsnedsättning
- Utveckla formerna för brukardeltagande inom alla verksamheter
- Utveckla formerna för anhörigstödet inom vård och omsorg

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Utveckla öppenvården för att ge stöd och vård till utsatta barn och ungdomar
- Utveckla arbetet med frisknärvaro och friskvård, bland annat för att sänka sjukfrånvaron, inom hela förvaltningen
- Förbättra och effektivisera verksamheternas processer och arbetssätt genom bland annat metoden LEAN samt utveckla styrning och uppföljning genom resultatbaserad styrning (RBS)

2. Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsutveckling

Enligt befolkningsprognosen ökar befolkningen i stadsdelsområdet med nästan 12 % under perioden 2013-2021. Ökningen, både under planperioden och på

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

längre sikt, sker framförallt i åldrarna 6-15 år, 20-64 år samt 65-79 år. Endast åldergruppen 80 år och över förväntas minska.

Antalet boende i stadsdelsområdet förväntas öka med nästan 4 000 under planperioden, vilket motsvarar en ökning på ca 4 %. Av dessa finns ca 3 400 i nybyggnation. Befolkningsökningen sker i så gott som samtliga stadsdelar (planområden). Störst ökning, såväl i antal som i procentuellt, förväntas ske i Johanneshov och östra delarna av Årsta (planområdet Johanneshov), Högdalen, Bandhagen och Örby. Det är också i dessa stadsdelar befolkningsökningen till största del sker i nybyggnation.

Ungefär 1 500 nya bostäder kommer vara inflyttningsklara 2013 och under planperioden. De flesta står klara under 2015 och 2016. Det är också under 2015 och 2016 som befolkningen växer mer än tidigare år. Under planperioden pågår planering för flera stora stadsutvecklingsprojekt såsom Årstafältet, Årstastråket, Slakthusområdet och andra delar av Söderstaden, Högdalens centrum och området kring Trollesundsvägen i Bandhagen. Dessutom kan programarbetet för området kring Råbyvägen i Örby-Hagsätra ha konkretiserats. De flesta bostäder i dessa projekt kommer dock troligen att vara inflyttningsklara först efter planperioden. eventuellt kan delar av Årstastråket att vara inflyttningsklart. Osäkerheten är dock mycket stor och beror på hur planprocesserna fortskrider.

Tabell 1. Prognos över befolkningsutvecklingen i Enskede-Årsta-Vantör					
	2013	2014	2015	2016	2021
< 1 år	1 377	1 364	1 370	1 376	1 468
1-5 år	6 347	6 366	6 372	6 363	6 588
6-15 år	9 224	9 489	9 922	10 316	11 599
16-19 år	3 815	3 714	3 677	3 672	4 196
20-64 år	60 897	61 673	62 640	63 566	6 7230
65-79 år	7 706	7 888	8 154	8 445	10 136
80 år-	4 290	4 127	3 982	3 842	3 457
Totalt	93 656	94 621	96 115	97 580	104 674

(Källa: Prognos 12, Sweco)

Attraktiv arbetsplats / Medarbetare

Förvaltningen hade 2 021 tillsvidareanställda medarbetare vid årsslutet 2012. Det är en viss minskning från året innan på grund av övergång till entreprenader. Samtidigt kommer en annan verksamhet tillbaka i egen regi under 2013 vilket gör att antalet anställda förväntas vara ca 2 100 de närmaste åren. Andelen heltidsanställda av tillsvidareanställda medarbetare ligger på 81,7 % och denna siffra beräknas öka något under de närmaste åren.

Personalomsättningen var ca 4,2 % för 2012 vilket totalt sätt är en rimlig nivå. Främst är det inom individ- och familjeomsorg som ytterligare fokus behövs i arbetet med att behålla medarbetare.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Box 81, 121 22 Johanneshov, Slakthusplan 4
Telefon 08-508 14 000, Fax 14 444
eav@stockholm.se

www.stockholm.se

Rekryteringsbehov

Rekryteringsbehovet de närmaste 3 åren beräknas till 8-10 % på grund av pensionsavgångar. Antalet personer som stannar kvar och arbetar efter 65 år bedöms öka något.

De grupper som har högst medelålder är vårdbiträden, undersköterskor och sjuksköterskor samt enhetschefer och biträdande enhetschefer. Det är även inom dessa grupper förvaltningen har flest medarbetare som arbetar kvar efter 65 år. Inom äldreomsorg och funktionsnedsättning är cirka 12 % av medarbetarna över 60 år. Inom förskola och fritid är cirka 11 % av medarbetarna över 60 år och bland förskollärarna ligger andelen på cirka 14 %. Personalomsättningen inom dessa verksamheter är relativt låg vilket gör att åldersnivån kommer att öka ytterligare.

Individ- och familjeomsorgen har en jämnare åldersfördelning, dock med en relativt stor andel medarbetare under 29 år men i övrigt en jämn åldersfördelning.

Förvaltningen har ett fortsatt stort behov av att rekrytera förskollärare då andelen förskollärare är fortfarande för låg i förhållande till stadens mål.

Attraktiv arbetsplats

Arbetet med att förvaltningens arbetsplatser ska vara och uppfattas som attraktiva fortsätter. I medarbetarundersökning 2012 fick Enskede-Årsta-Vantör 80 i AMI (aktivt medskapande index) att jämföras mot stadens snitt som låg på 79. Alla enheter och arbetsplatser arbetar med handlingsplaner för att utveckla arbetsplatsen. De enheter som låg under 80 förväntas öka något i kommande undersökningar vilket bör leda till att det totala indexet kan öka.

Delaktighet och dialog fortsätter att utvecklas med utgångspunkt från den utvärdering av samverkansavtalet som gjordes under 2011. Under 2013 har förvaltningen prövat en modell att i samverkan genomföra ett seminarium i ämnet Samverkan i praktiken – koppling till MBL och AML. Med efterföljande workshop har kunskap och diskussioner spritts till ca 170 personer på lokal samverkansnivå. Detta arbetssätt ska utvärderas för att eventuellt fortsätta nästa år.

Att utveckla verksamheten och driva aktuella frågor inom olika verksamhetsområden är en viktig del i att skapa attraktiva arbetsplatser inom hela förvaltningen. Synpunkter som inkommer från medarbetarna analyseras och beaktas i det utvecklingsarbete som bedrivs.

Kompetensutveckling är i fokus på olika sätt, exempelvis genom det interna utvecklingsprogrammet för biträdande chefer och sektionschefer. Ledningsforum utvecklas och blir med temainriktade i olika ledarskapsämnen. Introduktionsutbildningar genomförs varje termin för alla nyanställda. Inom varje verksamhetsområde pågår olika typer av verksamhetsspecifika kompetensutvecklingsaktiviteter.

Inom ramen för resultatbaserad styrning och LEAN arbetar förvaltningen vidare med att stärka ledarskapet och utveckla verksamheten.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Sjukfrånvaron var 6,6 % för helåret 2012. Arbetet fortsätter för att nå stadens mål på 4,4 %. Förvaltningen arbetar med ett flertal olika aktiviteter för att minska sjukfrånvaron:

- Uppföljning varje månad på samverkansgrupper
- Handlingsplaner på alla enheter med sjukfrånvaro över 7 %
- Tema sjukfrånvaro tillsammans med facken då sjukfrånvaron på specifika enheter analyseras
- Projekt tillsammans med Previa med fokus på den korta sjukfrånvaron
- Struktur på processerna tillsammans med Previa
- Månatlig uppföljning i förvaltningsledningen på enhetsnivå
- Utbildning tillsammans med omställningskontoret Stockholm stad och Försäkringskassan

2.1 Förskoleverksamhet

Befolkningsutveckling

Enligt befolkningsprognosen förväntas antal barn i åldrarna 1-5 år öka endast marginellt fram till 2015 och därefter minska fram till 2019. Därefter tar ökningen vid igen, vilket beror på att flera stora bostadsprojekt beräknas vara inflyttningsklara då.

Andel barn 1-5 år inskrivna i förskolan (kommunal och privat) har de senaste åren legat på cirka 85 %. I enbart kommunala är det ca 57,5 %. I planeringen är det svårt att se i vilken omfattning privata aktörer kan tillgodose det ökade behovet och för att garantera att behovet tillgodoses planerar förvaltningen för att 85 % av barnen kommer gå i förskola oavsett utförare.

Tabell 2. Befolkningsförändringar per område jämfört med året innan, barn 1-5 år		
Område	2013	2014-2016
Bandhagen	20	27
Blåsut	0	-12
Dalen	-9	-26
Enskede Gård	-2	15
Enskedefältet	0	-10
Gamla Enskede	9	6
Hagsätra	-13	-14
Högdalen	39	72
Johanneshov	30	23
Rågsved	-30	-68
Stureby	-31	-20
Årsta	-11	61
Örby	14	-15
Östberga	3	-22
Totalt	19	17

(Källa: Prognos 12, Sweco)

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Utifrån befolkningsprognosen och med hänsyn till 85 % inskrivning bedömer förvaltningen att det under 2013 finns behov av endast en ny avdelning. Även under perioden 2014-2016 bedöms endast en ny avdelning behövas. Mellan stadsdelens olika områden finns däremot ett visst behov av omfördelning av avdelningar under planperioden.

Utöver omfördelningsbehovet finns ett behov av att planera för nya förskolor som beredskap för den prognostiserade ökningen av barn på lång sikt. Förskolorna har i dagsläget också vissa paviljonger med tidsbegränsade bygglov som behöver avvecklas samtidigt som förvaltningen också ser ett behov av att möjliggöra avveckling av ett flertal tillfälliga lokaler som öppnat under senare år.

Tillgången till förskolor varierar i stadsdelens områden (se bilaga 2). Behovet av barnomsorg i de olika stadsdelarna behöver ses tillsammans med behovet i närliggande stadsdelar. Förskolor i Bandhagen och Högdalen kan tillgodose en gemensam efterfrågan av platser. Detsamma gäller för Johanneshov och delar av Årsta samt Rågsved och Hagsätra. Dessutom tror förvaltningen att det kommer att ske en ökning av barn i Blåsut, vilket ställer krav på nya platser i det området samt i delar av Johanneshov och även Dalen. Efterfrågan i populära områden där det är svårt att hitta alternativa lokaler, såsom exempelvis Enskede Gård, behöver också beaktas.

Verksamhetsutveckling

Arbetet med att hålla nyckeltalet 4,9 barn per personal pågår ständigt och är fortsatt viktigt för kvalitén i förskolan, liksom barngruppstorleken. Förskolorna arbetar idag mer med flexibla barngrupper där antalet barn varierar beroende på vilket tema man arbetar med, vilket gör att avdelningsbegreppet inte alltid är helt adekvat. Då lokaler och personalsammansättning möjliggör en något större barngrupp utan att kvalitén försämras, kan detta bli aktuellt för att uppfylla barnomsorgsgarantin och/eller för att täcka ökade personalkostnader.

Behovet av omsorg på obekvämt arbetstid har ökat totalt sätt varför förvaltningen fortsätter att utöka den omsorgen.

Utvärderingsinstrument TUFF (tydlig uppföljning för förskolan) fortsätter att införlivas i uppföljningsarbetet och utvecklas vidare de närmaste åren. Processen med att införa den reviderade läroplanen är kopplad till det arbetet.

Hälsoarbetet fortsätter att utvecklas som en viktig del i förskolornas arbete med barnen. Ett i stadsdelen nyframtaget material; Riktlinjer för mat och måltider, kommer att implementeras de närmaste åren och kompetensutveckling kommer att erbjudas personalen av förvaltningens dietist. En gemensam satsning på barnyoga på samtliga förskolor innebär vidare utbildning av barnyogainstruktörer. Efter hand kommer också flera av förskolorna att bli certifierade genom Grön Flagg, en internationell certifiering för förskolor och skolor och ett verktyg för att jobba handlingsinriktat med hållbar utveckling ur ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Stadsdelens reviderade språkprogram ska spridas till alla förskoleavdelningar och medför särskilda fortbildningssatsningar samt nybildande av två stadsdelsövergripande nätverk.

Attraktiv arbetsplats

Ett viktigt mål är att öka andelen förskollärare inom förskolan. Expansionen inom förskolan i hela storstockholmsområdet har dock gjort att förskollärare är ett bristyrke och att kunna rekrytera utbildad personal framöver samtidigt som antalet förskoleavdelningar ökar är en stor utmaning.

Att förskolorna arbetar med IKT (informations- och kommunikationsteknik) och med ständig utveckling av verksamheten är exempel på incitament för att locka fler förskollärare till verksamheten. All avdelningspersonal samt cheferna i samtliga förskolor i stadsdelsområdet utbildas under 2012-2013 via Skolverkets PIM-satsning (praktisk IT- och mediekompetens). Satsningen utgör en del av strategierna för att nå målen i stadens "IT-strategi för de pedagogiska verksamheterna". För att ge förutsättningar att nå målen i strategin krävs också fortsättningsvis att man tar hänsyn till kostnader för den tekniska utvecklingen.

2.2 Verksamhet för barn och unga

Verksamhetsutveckling

Förebyggande och uppsökande arbete riktat till barn och ungdomar är ett viktigt arbete som ska bedrivas i samverkan med interna och externa aktörer.

Förskolan har tillsammans med individ- och familjeomsorgen satsat på förebyggande föräldrainsatser i förskolan i Snösätra och Östberga genom projektet FIF (föräldrastöd i förskolan). Eftersom samarbetet fallit mycket väl ut utvidgas nu projektet successivt till att omfatta hela stadsdelsområdet.

Sommaraktiviteterna för barn och ungdomar på Simpvik och Sävsnäs på Gålö kommer att utvecklas vidare under de kommande åren också med inriktning mot barn och ungdomar med funktionsnedsättning. En sådan inriktning gäller även utvecklingen inom övriga verksamheter inom fritiden.

En viktig grund för det förebyggande arbetet riktat till barn och ungdomar är att vidareutveckla samverkan såväl internt mellan förvaltningens verksamheter; förskola, fritid, fältverksamhet och socialtjänst som externt med skola, föreningar, polis och bostadsföretag. Fritiden och fältgruppen kommer att delta i samarbetet kring Söderortsvisionen/utvecklingen av Rågsved under 2013 och 2014 som ett led i det förebyggande arbetet och arbetet med social hållbar utveckling. Genom erfarenheterna och arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) i Rågsved kommer arbetet med ungdomar i riskzon och i utanförskap fortsätta att utvecklas genom en närmare samverkan mellan socialtjänst, fritid, skola och polis. Den kommer under kommande treårsperiod att omfatta hela stadsdelen.

Fortsatt kompetensutveckling inom fältverksamheten kommer att ske för att utveckla metoderna och få kunskaper om nya metoder, trender och tendenser.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Fältgruppen kommer också att arbeta vidare på konsultationsdokumentet för BBIC.

Attraktiv arbetsplats

Fritiden har ett samarbete med RFSL för att öka personalens kunskaper om HBT-ungdomar och tre fritidsgårdar har HBT-certifierats. Under 2013-2015 kommer ytterligare fritidsgårdar och sex "Öppna förskolor" att certifieras. Fortsättningsvis kommer avdelningen Förskola och fritid att verka för att fler verksamheter HBT-certifieras, som en del i arbetet mot diskriminering.

Flera kvalificerade medarbetare kan komma att anställas inom fritidens verksamheter och i fältgruppen för att förstärka det förebyggande arbetet, bland annat utifrån ett ökat antal barn och ungdomar boende i stadsdelen. Kompetensutveckling kommer att erbjudas fritidspersonalen inom de områden där man ser att ungdomsproblematiken ökar.

2.3 Kultur och föreningsverksamhet

För att utveckla det lokala kulturutbudet i samverkan med privata aktörer kommer förvaltningen att utveckla informationen och även praktiskt bistå föreningar att ansöka om föreningsbidrag till verksamheter som riktar sig till barn och ungdomar.

Förvaltningen kommer även under den kommande planperioden att regelbundet köpa in teater, musik, dansföreställningar och andra kulturupplevelser för barn och ungdomar. Man kommer också att möjliggöra för lokala aktörer att ge föreställningar och motsvarande inom förvaltningens verksamheter. Utformningen av olika kulturevenemang kommer att ske i samverkan med föreningar och ungdomarna i området. Förskolan och fritiden kommer även fortsättningsvis att arbeta enligt kulturplanen "Kultur i ögonhöjd".

2.4 Äldreomsorg

Befolknings- och boendeutveckling

Kommunaliseringen av hemsjukvården 2015 förväntas ytterligare öka möjligheterna till kvarboende för de äldre som vill bo kvar hemma till livets slut. Förvaltningen har ett bra samarbete med primärvården, geriatriken och akutsjukvården. Ett ökat kvarboende förutsätter dock en ytterligare utvecklad samverkan med landstinget och en väl fungerande vårdkedja, till exempel för rehabilitering och geriatrisk vård.

I samband med "Hemsjukvård 2015" ser förvaltningen att möjligheter finns att omvandla servicehusen till seniorboenden med hemsjukvårdspersonal stationerade inom befintliga lokaler vissa tider av dygnet. Samma förhållande skulle kunna gälla för ett hemtjänstföretag. Inom fastigheten bör lokal för samvaro och eventuell befintlig restaurang finnas kvar. Eventuell öppen dagverksamhet bör också behållas.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Förvaltningen ser följande positiva effekter av en sådan omstrukturering:

- Staden behöver inte avsätta medel för ombyggnation av hygienutrymmen
- Hyreskostnaden kan hållas nere för pensionärerna
- Stadsdelen får inte ökade kostnader för lokalhyror
- Pensionärsorganisationerna och pensionärerna kan acceptera omstruktureringen då en grundtrygghet för den äldre avseende närhet till personal, öppen dagverksamhet och sjukvård bibehålls
- Den äldre får en utökad valfrihet gällande hemtjänst – val kan ske av verksamhet etablerad inom seniorboendet eller annan hemtjänstutförare (idag finns ingen valfrihet gällande detta inom servicehusen)
- Den äldre behöver inte bli biståndsbedömd för att få lägenhet inom seniorboendet då förmedling sker utifrån kötid av Bostad Stockholm.

Verksamhetsutveckling

Uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter är ett viktigt utvecklingsområde inom äldreomsorgen och kraven på verksamhetsuppföljningar kommer att utökas ytterligare. Flera verksamheter tillkommer också årligen genom de upphandlingar som sker genom lagen om valfrihet (LOV). Redan upphandlade verksamheter ska följas upp mera strukturerat och i utökad omfattning. Detta sammantaget ställer ökade krav på verksamhetsuppföljningen.

För vård- och omsorgsboenden innebär uppföljningen bland annat ett stort fokus på uppföljning av hälso- och sjukvård. Detta tillgodoses inom förvaltningen genom den kompetens inom hälso- och sjukvården som sker genom MAS och MAR.

En trend är att ansökningar från andra kommuner har ökat de senaste åren. Stadsdelar med ett omfattande utbud av vård- och omsorgsboenden och servicehus får ta emot en stor del av dessa ansökningar när de inkommer.

Attraktiv arbetsplats

Fördelningen kvinnor och män är ungefär 80/20 inom äldreomsorgen. Åldersstrukturen visar att många medarbetare är i åldersvallet 50-59 år och inom vissa befattningar, t ex sjuksköterskor är 28 % idag över 60 år. Som ett led i planeringen för de kommande pensionsavgångarna har Stureby vård- och omsorgsboende startat ett praktikcentrum i samarbete med Karolinska institutet. Praktikcentrum erbjuder ett fyrtiotal praktikplatser för studerande sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Ett annat samarbete har inletts med Åsö gymnasium för att kunna ta emot elever från vård- och omsorgsutbildningen. Andra sätt att attrahera framtida medarbetare är att erbjuda stadens ungdomar arbete under lov och helger, något som kommer att utökas under 2013.

Kompetensutveckling inom förvaltningens äldreomsorgsenheter kommer att fortgå, bl.a. genom medverkan på stadens grund- och språkutbildningar samt chefsutbildningar för enhetschefer och biträdande enhetschefer.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Att få ner sjukfrånvaron kommer att vara en prioriterad uppgift och fokus är på enheter med en sjukfrånvaro över 7 %.

Under perioden kommer stadens värdegrund och garantier för äldreomsorg implementeras. Värdegrunden kommer att ligga som grund för verksamhetens arbete med brukarna, men även vara en viktig del i enheternas utvecklingsarbete i medarbetarfrågor.

2.5 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Befolknings- och boendeutveckling

Det finns stora behov av boenden för både vuxna och ungdomar som omfattas av LSS och är utåtagerande. Boenden för denna målgrupp finns inte tillgå inom LOV, vilket medför höga kostnader för förvaltningen och staden. Det skulle vara bra om staden centralt kunde inrätta och driva den här typen av boenden.

Förvaltningen ser tillsammans med både Stockholmshem och Micasa över möjligheten att inrätta LSS-boenden i en del av nuvarande bostadsbestånd. Text utreds möjligheterna att bygga om delar av nuvarande servicehus alternativt bygga nya gruppboendestäder eller serviceboendestäder i anslutning till Enskede Nya servicehus.

Förvaltningen bevakar i övrigt möjligheten att inrätta gruppboendestäder jml LSS inom alla områden där nybyggnation planeras. Förvaltningen vill dock fästa uppmärksamhet på de problem som kan uppstå inom nybyggnationer av flerfamiljshus. Fastighetsägarna har inte alltid så stort överseende med situationer som kan uppstå när boende för personer med funktionsnedsättning finns inom fastigheten. Det kan bli ett stort problem i framtiden om fastighetsägarna vill säga upp gruppboendestäderna/enskilda personer på grund av störningar som kan uppstå. Förvaltningen anser att det mest optimala skulle vara om kommande gruppboendestäder kan byggas så att de är en fristående byggnad.

Förvaltningen ser också att en utveckling behöver ske gällande möjligheten att erbjuda personer med olika funktionsnedsättningar boende inom samma gruppboendestad. Detta för att inte begränsa möjligheterna för de som verkligen behöver en lägenhet inom en gruppboendestad. För flera utförare innebär detta att förändra och utveckla arbetssätt, kompetens och synsätt. De nya brukarna ställer helt andra krav än tidigare brukare har gjort.

Förvaltningen bedömer att de flesta ungdomar med funktionsnedsättning under kommande år kommer att vilja bo i vanliga bostäder i de olika bostadsområdena. De bör få sina lägenheter förmedlade på samma sätt som andra ungdomar/personer – genom Bostad Stockholm. Detta kräver dock att fördelningssystemet ses över och anpassas samt ger stadsdelen ekonomisk möjlighet att bygga upp ett fungerande boendestöd utifrån de behov som finns.

Verksamhetsutveckling

Uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter är ett viktigt utvecklingsområde och på samma sätt som inom äldreomsorgen kommer

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

verksamhetsuppföljningarna utökas. Flera verksamheter tillkommer också årligen genom de upphandlingar som sker genom lagen om valfrihet (LOV). Detta sammantaget innebär utökade krav på uppföljningen inom området.

En framtidsfråga gäller arbeten och daglig verksamhet som enligt förvaltningen är normalisering för målgruppen. Inom detta område behöver en utveckling ske som möjliggör för den enskilde att i första hand vända sig till arbetsförmedlingen som bedömer om lönebidrag för ett ordinärt eller anpassat arbete kan erhållas. Här ser förvaltningen att det är nödvändigt att kommande arbetsgivare får information om funktionsnedsättningar och stöd för att kunna erbjuda passande arbeten. Förvaltningen bedömer att ungdomar med funktionsnedsättningar i framtiden inte i första hand vill komma till daglig verksamhet utan i stället vill få "riktiga" arbeten. Först när möjligheterna att få ett "riktigt" arbete är uteslutet skulle den enskilde vända sig till kommunen för bedömning om behovet av daglig verksamhet.

Attraktiv arbetsplats

Verksamhetsuppföljningar, inkomna synpunkter och klagomål samt lex Sarah-utredningar har under de senaste åren visat på att professionalismen inom förvaltningens gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning (LSS-boenden) behöver höjas. Fokus i utvecklingsarbetet under planperioden kommer därför vara att höja kompetensen hos medarbetarna, vidareutveckla det gemensamma förhållningssättet samt arbeta efter en tydlig metodik. Utveckling av anhörigstödet kommer fortsätta i samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck.

2.6 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen i stadsdelen innebär att antalet personer som kommer att ha behov av stöd av individ- och familjeomsorgen bedöms öka under planperioden. Exempelvis väntas antalet barn och ungdomar i stadsdelen öka med nästan 1 000 under den kommande treårsperioden.

Verksamhetsutveckling

Individ- och familjeomsorg

En fortsatt utveckling av kunskapsbaserade metoder fortgår inom individ- och familjeomsorgens alla verksamheter. Den som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Ett centralt område för individ- och familjeomsorgen under de kommande åren är att utvärdera och följa upp om de metoder som används i arbetet leder till förändring/resultat för de personer och familjer verksamheten arbetar med.

Samverkan med skola, förskola och barnhälsovård är en viktig framgångsfaktor för det förebyggande arbetet och kommer att intensifieras under de kommande

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

åren. Likaså kommer samverkan inom det lokala BRÅ att utvecklas under planperioden.

Satsningen på stöd i öppen vård till utsatta barn och ungdomar i stadsdelsområdet fortsätter för att kunna ge ett bättre stöd och minska kostnaderna för institutionsvård och köpt öppenvård.

Antalet anmälningar och ansökningar ökar kontinuerligt, under 2012 inkom 1 728 anmälningar. I och med att skyddet för barn och unga stärks bedöms antalet utredningsärenden att öka. För att möta det ökande behovet kommer såväl nya arbetsmetoder som ökade personalresurser att behövas. Även kvalitetshöjningen inom familjevården på grund av ny lagstiftning kommer att kräva resurser i form av personal och kostnader för resor.

Förvaltningen kommer även fortsättningsvis att utveckla metoder och insatser när det gäller våld i nära relationer och prioritera arbetet med tidiga insatser för alla våldsutsatta. Nya riktlinjer för arbetet med våld i nära relationer kommer under 2013.

Hemlöshetsproblematiken är påtaglig i stadsdelen och bristen på bostäder för resurssvaga personer är en viktig fråga att arbeta vidare med. Bostadsbrist- och hemlöshetsfrågorna är komplexa och berör många samhällsområden. Förvaltningen kommer att ha behov av fler spridda tränings- och försökslägenheter då förvaltningens trapphusboende på Slingan har avvecklats.

Nya nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevård är under arbete och en preliminär version förväntas vara klar hösten 2013. Nya metoder för upptäckt och prevention har tillkommit i vården och omsorgen. Det finns därför behov av en revidering av de nuvarande riktlinjerna för att bättre vägleda hälso- och sjukvården och socialtjänsten i användandet av dessa metoder.

Socialpsykiatri

Uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter är ett viktigt utvecklingsområde. På samma sätt som inom äldreomsorgen och omsorgen för personer med funktionsnedsättning kommer verksamhetsuppföljningarna utökas.

Samverkan med landstinget behöver utvecklas gällande fördelning av kostnader och uppföljningar vid placeringar inom olika särskilda boendeformer. För de personer som bor på så kallade HVB-hem behöver samverkan och förberedelser ske för att de ska kunna återgå till ordinärt boende.

Omfattningen av uppdraget för personliga ombud behöver ses över för att bättre överensstämma med behovet.

Inom egen regi kommer flera utvecklingssatsningar att fortgå under planperioden, bland annat arbetet med att utveckla nya metoder och arbetssätt samt införandet av ett nytt uppföljningsinstrument. Arbetet med värdegrunden och verksamhetens kärnvården (kunskap, delaktighet och hopp) kommer att fortgå. Utvecklingen av anhörigstödet kommer att fortsätta i samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarpnäck.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Box 81, 121 22 Johanneshov, Slakthusplan 4
Telefon 08-508 14 000, Fax 14 444
eav@stockholm.se

www.stockholm.se

Attraktiv arbetsplats

Inom individ- och familjeomsorgen kommer behovet av personal sannolikt att öka framöver, framförallt beroende på befolkningsutvecklingen. Personalomsättningen är redan idag relativt hög inom verksamhetsområdet. Åtgärder för att förhindra att medarbetare slutar är en god introduktion och införandet av ett mentorssystem, där mer erfarna kollegor tar ett större ansvar för sina nya arbetskamrater.

2.7 Stadsmiljöverksamhet

Planeringen för stora projekt – Årstafältet, Årstastråket, Söderstaden och Slakthusområdet, området kring Trollesundsvägen i Bandhagen, Högdalens centrum och området kring Råbyvägen i Örby och Hagsätra – kommer att fortsätta under planperioden och delar av dessa kommer eventuellt att ha gått in i genomförandeskedet. Utöver dessa pågår över 30 enskilda detaljplanearbeten i stadsdelen samtidigt som nya markanvisningar ges. Det kräver att förvaltningen deltar aktivt i planeringen för dessa områden vad gäller såväl behovet av verksamhetslokaler, särskilt förskolor, och nya eller utvecklade/rustade parkområden.

Förvaltningen bevakar att nya bostadsområden utformas så att parkdriften fungerar och att trygghets- och miljöaspekter beaktas. Den omfattande planeringen och den stora inflyttningen bidrar till ett behov av strategiskt och långsiktigt tankesätt kring stadsdelens verksamheter, parker och grönområden. Förvaltningen ser att det kommer finnas behov av att delta i fler arbetsgrupper tillsammans med stadens tekniska förvaltningar under planperioden än tidigare år, för att säkerställa en tillgänglig, attraktiv och funktionell stadsmiljö.

Den kommande befolkningsökningen medför ökad användning av stadsdelens parker och grönområden. Samtidigt kommer dessa miljöer att bli allt viktigare för rekreation, motion, hälsa och mångfald.

Förvaltningen fortsätter arbeta tillsammans med trafikkontoret för att göra stadsdelens parker trygga, välstädade och attraktiva samt tillgängliga för barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Fokus kommer att vara på fortsatt arbete med att tillgänglighetsanpassa och reinvestera i trappor och lekplatser samt att utveckla användningen av alternativa och hållbara metoder i arbetet, t.ex. genom återanvändning av material/utrustning och genom användandet av arbetshäst för att minska klimatpåverkan och undvika markskador.

Tre nya entreprenadkontrakt träder ikraft, där förvaltningen utökat kraven på drift och yrkeskompetens. Vinterväghållningen förstärks med ytterligare parkvägar som har hög prioritet att snöröjas, exempelvis vid vård- och omsorgsboenden och gruppboendestäder för att underlätta korta dagliga utevistelser för brukarna.

De närmaste åren kommer förvaltningen behöva lägga mycket resurser på att uppdatera och ajourhålla parkkartan i det nya parksystemet DpMap, eftersom det idag finns stora brister i parkkartan för Enskede-Årsta-Vantör. Förvaltningen vill också lyfta upp att den nya e-tjänsten för stockholmarna om stadens trafik och

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

utemiljö kan komma att ta mycket tid i anspråk och således resurser i form av personal som kan återkoppla regelbundet till medborgarna.

2013 startar arbetet med att ta fram en ny enhetlig parkplan för hela stadsdelsområdet, och ersätta den med de två som finns idag för Enskede-Årsta respektive Vantör.

För kommande planperiod har förvaltningen föreslagit följande prioritering av de större parkinvesteringarna (som görs i samråd med trafikkontoret):

Tabell 3. Föreslagna parkinvesteringsmedel (mnkr)			
Objekt	Total kostnad planperioden 2014-2016	Total kostnad 2013 och tidigare år	Prioritet
Dalens allé och Dalenparken	2,2	5,8	1
Triangelparken, Gamla Enskede	5,0	1,7	1
Parkplan	1,0	1,0	1
Backen, Östberga	5,8		2
Bandängen*	6,0		2
Fjädern i Rågsved**	5,0		3
Totalt	25,0	8,5	

* Bandängen är prioriterad av trafikkontoret efter planperioden

** Fjädern i Rågsved är under aktuell planperiod inte prioriterad av trafikkontoret

2.8 Ekonomiskt bistånd

Befolkningsutveckling

Antal vuxna 20-64 år kommer att öka med nästan 2 700 personer under perioden och antal barn och ungdomar med nästan 1 000. Detta kommer troligtvis medföra en ökning av antal hushåll i behov av ekonomiskt bistånd i vissa områden.

Verksamhetsutveckling

Konjunkturinstitutet bedömer att 2013 kommer att inledas svagt och att arbetslösheten kommer att fortsätta att stiga. Först i slutet av 2013 påbörjas en återhämtning. Konjunkturinstitutet bedömer vidare att det tar många år innan svensk ekonomi är i balans eftersom lågkonjunkturen är djup. En svagare ekonomisk tillväxt innebär att sysselsättningen påverkas i negativ riktning.

Vid hög arbetslöshet, som rått de senaste åren, finns en eftersläpning och det är många som inte kommer tillbaka till arbetsmarknaden. Grupper som har problem att över huvud taget komma in på arbetsmarknaden är utrikes födda, de som saknar gymnasieutbildning och personer med funktionsnedsättning. Antalet biståndshushåll påverkas i sin tur av t.ex. befolkningsutvecklingen, konjunkturen, arbetsmetoder och bedömningar. Verksamhetens resultat visar att ett mer strukturerat arbetssätt gör att fler människor blir självförsörjande och arbeta kommer att fortsätt på detta sätt.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Grupper som har försörjningsstöd på grund av social/medicinska skäl är till antalet relativt stabilt, men då antalet personer som uppbär försörjningsstöd totalt sett har minskat har gruppen ökat procentuellt. Detta tyder på att gruppen inte är särskilt konjunkturkänslig. Det finns därför skäl att anta att många av dessa personer blir kvar i ett långvarigt bidragsberoende. Ett framtida utvecklingsarbete blir att inventera denna grupp och lyfta fram deras behov.

Medelbidraget per hushåll har ökat under året och denna utveckling ser ut att fortsätta. Kostnader för boendet är en stor del av denna ökning då många av hushållen saknar ett eget boende. Nya regler för andrahandsuthyrning ger högre boendekostnader och bristen på bostäder ger ökade kostnader för akut logi.

Verksamheten kommer att arbeta för ett ökat brukarinflytande genom att inrätta ett brukarråd för personer med ekonomiskt bistånd.

Attraktiv arbetsplats

Verksamheten har tidigare haft en hög personalomsättning, som den senaste tiden har stabiliserats. De som slutat sin anställning har erbjudits avslutningssamtal med personalavdelningen och arbetet med att analysera dessa ger möjlighet att förebygga att medarbetare slutar. För att hitta framgångsfaktorer kommer även medarbetare som valt att stanna en längre tid på avdelningen att intervjuas. När det gäller rekrytering av nya medarbetare kommer arbetet att struktureras bättre, för att öka rekryteringen av medarbetare som är lämpliga för verksamheten och som väljer att stanna kvar. Medverkan i det praktikant- och traineeprogram som håller på att utvecklas i staden kommer att ske, som ett sätt att rekrytera framtida medarbetare som är bättre rustade för arbetet och som vill arbeta inom verksamhetsområdet.

2.9 Arbetsmarknadsåtgärder

Förvaltningen fortsätter att arbeta med att stödja den enskilda för att undanröja eventuella arbetshinder för att hitta en egen försörjning. Individens egna resurser sätts i fokus och förvaltningens främsta uppgift är att genom aktiva insatser och socialt förändringsarbete skapa och stärka den enskildes förutsättningar till självförsörjning. För att nå målet om självförsörjning använder förvaltningen flera olika aktörer och projekt. Det kan handla om insatser i form av arbetsprövning, arbetsträning och bedömningar av arbetsförmågan.

Feriearbeten för ungdomar är prioriterat inom förvaltningen och utökades på försök under 2012 till att omfatta även jullovet.

2.10 Övrigt

Söderortsvisionen

Inom ramen för Söderortsvisionen pågår ett övergripande utvecklingsarbete för Rågsved i syfte att åstadkomma kort- och långsiktiga effekter. Flera av stadens förvaltningar och bolag deltar i arbetet inom olika områden; fysisk planering,

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

trygghet och utvecklat samarbete kring drift och underhåll, utveckling av Rågsvedsskolan samt arbetsmarknad och social miljö.

Projektet "Lokal utveckling i Rågsved" består av fyra olika delprojekt som alla syftar till att öka förutsättningarna för ungdomar och unga vuxna att få en sysselsättning i form av utbildning eller arbete och en meningsfull och fungerande fritid och vardag.

Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Under 2013 har arbetet med att implementera programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning fortsatt med ett stort antal aktiviteter som ska genomföras inom alla verksamhetsområden. Vissa aktiviteter kommer att pågå under flera år och implementeringsarbetet fortgår under planperioden. En checklista över enkelt avhjälpna hinder har upprättats.

3. Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Budgetramen för Enskede-Årsta-Vantör, som kommunfullmäktiges fastställt, beräknas minska med 0,7 miljoner kronor till år 2014 och med ytterligare 0,4 miljoner kronor till år 2015. Minskningen beror på att antalet äldre över 80 år blir färre. Även investeringsbudgeten kan komma att minska framöver eftersom kommunfullmäktige beslutar om särskilda investeringar inom stadsmiljö separat för det aktuella året.

Förvaltningen har en ekonomisk nettoomslutning på cirka 2,1 miljarder kronor. I förvaltningen arbetar cirka 2 100 medarbetare och personalkostnaderna är cirka 1,1 miljarder kronor per år. Om man beräknar en löneökning på 2,5 %, innebär det en ökad kostnad med 25 miljoner kronor.

Till det kommer en uppräknings med cirka 2,5 % av priser på lokaler, varor och köpta tjänster genom entreprenadavtal med totalt cirka 25 miljoner kronor. Genom att kundvalssystem införts inom de flesta verksamheterna så minskar förvaltningens möjligheter att påverka priserna. Då upphandlingarna utgår från ett bestämt pris blir konkurrensen mellan olika aktörer i huvudsak om kvaliteten. Prisuppräkningsarna i entreprenadavtalen är kopplade till utvecklingen av konsumentprisindex (KPI) och arbetskostnadsindex (AKI) jämfört med föregående år.

Förskola

Lokalkostnaderna inom förskola kommer att öka till följd av att utbyggnaden medför att dyrare lokaler behöver tas i anspråk. Att öka andelen förskollärare medför också ökade kostnader och förvaltningen har bedömt att ökningen upp till stadens mål 42 procent kostar cirka 4,4 Mkr. Utrymmet som omfördelats till andra verksamheter minskar därmed framöver.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Individ- och familjeomsorg och arbetsmarknadsåtgärder

Ovanstående pris- och löneuppräknings innebär att budgeten för individ- och familjeomsorgen skulle behöva räknas upp med motsvarande procent framöver men även att en ökning görs för den befolkningsökning som varit de senaste åren.

Under 2013 kommer en översyn att göras av familjerättens organisation. Syftet är att se över möjligheterna att skapa en gemensam familjerätt för flera stadsdelar. Arbetet sker i första hand med Skarpnäck och Farsta.

Förvaltningen planerar även tillsammans med Skarpnäck och Farsta ett gemensamt arbete kring våldsutsatta och våldsutövare.

Feriearbeten för ungdomar är prioriterat inom förvaltningen och har utökats till att omfatta även jullovet. Förvaltningen bedömer att de senare årens satsningar på feriearbete är så framgångsrika att budgetmedel bör tillskjutas till detta redan i ordinarie budgetarbete.

Äldreomsorg

En kostnad inom äldreomsorgen som ökat under senare år är ansökningar från andra kommuner. Detta kompenseras inte inom nuvarande fördelningssystem. Stadsdelar med ett omfattande utbud av vård- och omsorgsboenden och servicehus får ökade kostnader när dessa ansökningar inkommer. Under 2012 inkom 31 sådana ansökningar till förvaltningen och kostnaden för dessa beräknas till cirka 20 miljoner kronor.

Förvaltningen ser även att det är nödvändigt för staden att se över de extra kostnader som förvaltningar med många äldreboenden inom området har. Det gäller kostnader för lokaler vilka inte kompenseras inom nuvarande resursfördelning.

Resursfördelningen till stadsdelarna sker utifrån befolkningsunderlaget. Stadsdelar med stora befolkningar får många enheter att följa upp inom bl.a. äldreomsorg och funktionsnedsättning. Kraven på uppföljningen av egna och upphandlade verksamheter kommer att utökas, bl.a. genom att upphandlade verksamheter ska följas upp mera strukturerat och i utökad omfattning. Samtidigt tillkommer flera verksamheter genom de upphandlingar som sker. Detta leder till att uppföljningen kräver utökade resurser som inte kompenseras inom nuvarande fördelningssystem, vilket förvaltningen anser är nödvändigt för staden att se över. Förvaltningen föreslår att medel för uppföljning av verksamheterna fördelas på ett annat sätt än i det vanliga resursfördelningssystemet.

Arbetet med uppföljningar av entreprenader inom vård och omsorg är ett arbetsområde som borde kunna regionaliseras och ske i samverkan med flera förvaltningar.

En centralisering och regional samverkan har genomförts för funktionen Heminstruktörer, med samordningsvinster både vad gäller resurser och kompetensutveckling som följd. Även funktionerna anhörigkonsulent och fixartjänst skulle kunna samverkas regionalt.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen ansvarar för Svedmyrabadet som är en kommunövergripande verksamhet, KÖV, med en fast ersättning. För att kompensera för utvecklingen av KPI och AKI samt för ökade hyreskostnader beroende på investeringar i lokalerna skulle ersättningen behöva räknas upp med 0,5 miljoner kronor. Ersättningen har inte räknats upp på väldigt många år.

Det finns stora behov av boenden för både ungdomar och vuxna som omfattas av LSS och är utåtagerande. Dessa boenden finns inte att tillgå inom lagen om valfrihet (LOV), vilket innebär placeringar i boenden utanför LOV med medföljande höga kostnader. Förvaltningen ser att staden gemensamt skulle behöva inrätta och driva den här typen av boenden, då det påverkar stadens budget på ett omfattande sätt. För Enskede-Årsta-Vantör har en beräkning av kostnaderna för den här typen av placeringar genomförts och kostnaderna utöver den ersättning som erhålls via fördelningssystemet uppgår till cirka 10 miljoner kronor. Risk finns att behovet kommer att öka ytterligare under 2014 och framåt.

Samma situation vad gäller medel för uppföljning av verksamheterna finns inom området som inom äldreomsorgen.

Stadsmiljö

Den kommande befolkningsökningen bidrar till ökad användning av och belastning i stadsdelens parker och grönområden, både vad gäller ytor och utrustning. Samtidigt kommer dessa miljöer att bli allt viktigare för rekreation, motion, hälsa och mångfald. För att möta den ökande besöksfrekvensen och användningen kommer kostnaderna för stadsmiljöverksamheten att öka. Det ökade slitaget i parkerna påverkas också av andra exploateringar än bostäder. Särskilt i området kring den nya idrotts- och evenemangsarenan, Tele 2 Arena som öppnar 2013, kommer närliggande parker att besökas mer intensivt, vilket leder till ökat behov av städning samt behov av att rusta eller byta ut utrustning.

3.2 Investeringar

Förvaltningens förslag till prioritering av parkinvesteringar under planperioden redovisas i avsnitt 2.7 Stadsmiljöverksamhet.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt för stadsdelsnämnden.

4. Övriga redovisningar

Stadsdelen har inget att redovisa här.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

5. Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokalförsörjningsplanen utgår från den lokalsituation som råder per den 1 mars 2013. Redovisning av förändring i lokalbeståndet gäller hela perioden 1 mars 2013 till och med 2016. Fokus ligger på beskrivning av förändringar.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskoleverksamhet

Enligt befolkningsprognosen förväntas antalet barn i åldrarna 1-5 år öka endast marginellt fram till 2015 och därefter minska fram till 2019. Därefter tar ökningen vid igen, vilket beror på att flera stora bostadsprojekt beräknas vara inflyttningsklara då.

Tabell 4. Prognos över befolkningsutvecklingen, Enskede-Årsta-Vantör, barn 0-5 år				
	2013	2014	2015	2016
< 1 år	1 377	1 364	1 370	1 376
1-5 år	6 347	6 366	6 372	6 363

(Källa: Prognos 12, Sweco)

Ungefär 1 500 nya bostäder kommer vara inflyttningsklara under 2013 och planperioden. De flesta står klara under 2015 och 2016. Det är också under 2015 och 2016 som befolkningen växer mer än tidigare år. Under planperioden pågår planering för flera stora stadsutvecklingsprojekt såsom Årstafältet, Årstastråket, Slakthusområdet och andra delar av Söderstaden, Högdalens centrum och området kring Trollesundsvägen i Bandhagen.

Tabell 5. Befolkningsförändringar per område, barn 1-5 år jämfört med året innan		
Område	2013	2014-2016
Bandhagen	20	27
Blåsut	0	-12
Dalen	-9	-26
Enskede Gård	-2	15
Enskedefältet	0	-10
Gamla Enskede	9	6
Hagsätra	-13	-14
Högdalen	39	72
Johanneshov	30	23
Rågsved	-30	-68
Stureby	-31	-20
Årsta	-11	61
Örby	14	-15
Östberga	3	-22
Totalt	19	17

Utifrån befolkningsprognosen och med hänsyn till 85 % inskrivning bedömer förvaltningen att det under 2013 finns behov av endast en ny avdelning. Även under perioden 2014-2016 bedöms endast en ny avdelning behövas. Mellan stadsdelens olika områden finns däremot ett visst behov av omfördelning av avdelningar under planperioden, vilket framgår av tabellen ovan. Prognosen visar att det framförallt är Bandhagen, Högdalen, Johanneshov och Årsta som kommer att ha en betydande ökning av barn i förskoleålder.

Äldreomsorg

Enligt befolkningsprognosen kommer åldersgruppen över 80 år att minska, vilket gör att behovet av vård- och omsorgsboenden för äldre kommer att minska de närmaste åren och öka först efter 2020.

Tabell 6. Prognos över befolkningsutvecklingen, Enskede-Årsta-Vantör, 65 år och äldre				
	2013	2014	2015	2016
65 – 79 år	7 706	7 888	8 154	8 445
80 år och äldre	4 290	4 127	3 982	3 842

(Källa: Prognos 12, Sweco)

Kommunaliseringen av hemsjukvården år 2015 förväntas ytterligare öka möjligheterna till kvarboende för de äldre som vill bo kvar hemma till livets slut. Detta kommer troligen att innebära minskad efterfrågan av platser på VoB.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utifrån prognosen väntas befolkningen i stadsdelen öka med drygt 4 % under perioden, vilket troligen innebär en ökad efterfrågan på gruppboendestäder och serviceboendestäder. Det finns en central förmedlingsgrupp av bostad som insats enligt LSS, vilket innebär att de boende kan komma från staden i sin helhet. Till den centrala förmedlingsgruppen har betydligt fler anmält intresse om gruppboendestad än tillgången, vilket tyder på att stadsdelarna måste öka sin utbyggnadstakt.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Bostadssituationen i Stor-Stockholm kännetecknas av bostadsbrist. En central fråga är förvaltningens möjligheter att få försöks- och träningslägenheter som tilldelas via bostadsförmedlingen. Efterfrågan på lägenheterna är större än tillgången och svårigheterna att få fram boenden i den omfattning som behövs är stora.

Utifrån befolkningsprognosen bedöms det som sannolikt att det kan bli aktuellt med att se över nya gruppboendestäder och stödboenden även inom stadsdelen på längre sikt.

5.3 Kapacitet

Förskoleverksamhet

I stadsdelen finns 236 avdelningar på 66 kommunala förskolor samt tre familjedaghem. Det finns också sex öppna förskolor belägna i Dalen, Högdalen, Stureby, Årsta, Rågsved och Östberga. Förskolorna är indelade i 13 förskoleområden som vart och ett leds av en förskolechef. Sammantaget är cirka 3 720 barn inskrivna i stadsdelens kommunala förskolor och 14 barn i familjedaghemmen. Ytan på förskolorna är 45 968 kvm, vilket innebär 12,3 kvm/barn. Vid nyproduktion beräknas det till ca 10 kvm/barn för att vara kostnadseffektivt och möjliggöra en god kvalitet på verksamheten.

Äldreomsorg

Förvaltningen har i dagsläget fyra vård- och omsorgsboenden med totalt ca 520 platser och tre servicehus med ca 360 boenden. Av dessa drivs två vård- och omsorgsboende på entreprenad och två på intraprenad. Vidare finns tre mindre gruppboendestäder som ligger insprängda i vanliga flerbostadshus. Av servicehusen drivs idag två på entreprenad var av ett ska övergå i egen regi 2013-10-01. Dessutom finns fyra kommunala hemtjänstenheter, en enhet och en enhet för förebyggande verksamhet.

Antalet tomma lägenheter varierar över tiden, för närvarande är 61 lägenheter inom främst servicehus outhyrda, vilket innebär en vakansgrad om ca 7 %.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Förvaltningen har 16 boenden, varav 15 gruppboendestäder med 5-6 lägenheter per gruppboendestad samt ett serviceboende med totalt 16 lägenheter. Merparten av gruppboendestäderna drivs på entreprenad.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Förvaltningen har två gruppboendestäder och ett stödboende samt ca 135 försöks-, jour- och träningslägenheter. Gruppboendestäderna drivs på entreprenad.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskoleverksamhet

Tillskottet av nya bostäder och uppdaterad kunskap om inom vilket år dessa antas vara inflyttningsklara påverkar befolkningsprognosen. För att säkerställa den långsiktiga planeringen har förvaltningen påbörjat användningen av ett eget prognosverktyg i förskoleplaneringen. Verktöget är en hjälp för att täcka behovet som tillkommer i nya bostäder. Förvaltningen har också tagit fram en utredning av samtliga förskolor som hyrs av Sisab, för att kartlägga det framtida behovet av upprustning och ombyggnation samt vilka förskolor som har potential att utvecklas.

På längre sikt än planperioden planerar förvaltningen för förskolor som har en kapacitet som följer storleken på det tillkommande bostadsantalet. I den långsiktiga förskoleplaneringen, exempelvis i samband med att nya bostäder markanvisas, är förvaltningens bedömning ett behov av ca 2 nya avdelningar per 100 nya bostäder, utöver ett eventuellt behov i befintlig bebyggelse.

För att tillgodose behovet av lokaler inom förskoleverksamheten öppnas under 2013 nya avdelningar i Högdalen, Hagsätra och Stureby. Under planperioden 2014-2016 utreder förvaltningen ett nettotillskott av avdelningar genom ombyggnad av befintliga förskolor. Dessa avdelningar kommer att inrättas i Hagsätra, Årsta, Stureby och Rågsved. Det medför bland annat att tillfälliga lokaler på andra adresser kan avvecklas om behovet minskar på sikt.

I Enskede gård, Årsta och Stureby kommer nya förskolor att byggas i samband med att nya bostäder uppförs. Dessa förskolor är emellertid beroende av att bostadsbyggnationen genomförs under planperioden. Dessutom utreder förvaltningen ytterligare avdelningar i Enskede gård i anslutning till befintliga förskolor för att möta efterfrågan i ett populärt område där det är svårigheter att hitta alternativa förskolelokaler.

Tabell 7. Lokalplanering tillkommande avdelningar inom förskolan 2013-2016					
Område	Adress/fastighet	Avd	År	Kommentar	Typ
Blåsut	Nytorpsskolan	oklart	oklart	Utveckling	Utredning pågår
Stureby	Tussmöteparken	4	2013	Utveckling	Paviljong
Stureby	Ramviksvägen	-3	2013	Avveckling	Äldre permanent
Stureby	Ramviksvägen	4-6	2015	Utveckling	Fristående permanent
Stureby	Tjärtunnan/Bjulevägen	2	2016	Utveckling	Bottenvåning permanent
Enskede gård	Bägerstavägen	2-3	oklart	Utveckling	Utredning pågår
Enskede gård	Enskede gårdsväg	2	oklart	Utveckling	Utredning pågår
Enskede gård	Drivhuset	4	2016	Utveckling	Bottenvåning permanent
Högdalen	Gläntan	2	2013	Utveckling	Paviljong
Årsta	Valvet, Hjälmarsvägen	-1	2013	Avveckling	Tillfällig lokal
Årsta	Humlan, Hummelvägen	-2	2013	Avveckling	Äldre permanent
Årsta	Ekan, Valla torg	-1	2014	Avveckling	Paviljong
Årsta	Humlan, Hummelvägen	6	2015	Utveckling	Fristående permanent
Årsta	Åsnen, Sköntorpsvägen	4	2016	Utveckling	Bottenvåning permanent
Hagsätra	Hagsätravägen 115	2	2013	Utveckling	Paviljong
Hagsätra	Snesen, Kvarntorpsgränd	-3	2014	Avveckling	Äldre permanent
Hagsätra	Snesen, Kvarntorpsgränd	6	2016	Utveckling	Fristående permanent
Rågsved	Klippan/Bjursätragatan 72	-2	2015	Avveckling	Äldre permanent
Rågsved	Klippan/Bjursätragatan 72	6	2015	Utveckling	Fristående permanent
Summa		Ca 30			

Fritiden

Fritidsgården i Hagsätra har sedan 2006 varit placerad i en ersättningslokal i väntan på att den nya lokalen skulle byggas. Projektet har dragit ut på tiden då det har tagit längre tid att få bygglov än beräknat. För närvarande pågår diskussioner med fastighetsägaren om en mer ändamålsenlig ersättningslokal, även den belägen i Hagsätra centrum.

Äldreomsorg

Valfrihet gäller för den enskilde äldre, vilket gör det svårt att förutse kommande efterfrågan. Förvaltningen samverkar främst med närliggande stadsdelsförvaltningar vid planering utifrån förändrade behov.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Ett inriktningsärende har behandlats för en gruppbostad i Enskede Gård, ytterligare en gruppbostad i Stureby planeras i ett tidigt skede. Tidpunkten för inflyttning är beräknad till i slutet av planperioden.

Områden som ligger längre fram i tiden är Årstastråket, Årstafältet och Bandhagen. Dessa hinner troligen inte bli färdigställda inom planperioden.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

En översyn görs avseende brukares lägenheter som inte uppfyller Boverkets normer om fullvärdig bostad. I samråd med brukare och anhöriga föreslås att dessa personer erbjuds ersättningslägenheter i nybyggda gruppboendestäder. Inriktningen på dessa bostäder kommer att utgå från de behov som finns hos brukarna. Det är angeläget att se över att varje brukare har rätt boendeform efter behov och personkretstillhörighet.

Förvaltningen ser tillsammans med både Stockholms hem och Micasa över möjligheten att inrätta LSS-boenden i en del av nuvarande bostadsbestånd. Text utreds möjligheterna att bygga om delar av nuvarande servicehus alternativt bygga nya gruppboendestäder eller servicebostäder i anslutning till Enskede Nya servicehus.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Stadsdelen har tagit över huvudmannaskapet för Gullmarsplans Ungdomsmottagning från den 1 mars 2013. Arbete med övertagande av hyreskontraktet från landstinget pågår.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskoleverksamhet

Hyreskostnaden för förskoleverksamheten bedöms öka framöver då ett antal nya förskolor kommer öppnas i nyproducerade fastigheter. Nybyggda förskolor kommer heller inte att bli helt fulla inledningsvis, vilket kan medföra en viss tomgångskostnad för förvaltningen.

I en del förskolor uppfyller inte köken dagens krav och ombyggnader av dessa planeras, vilket kommer att medföra ökade kostnader.

Hyresnivån är för närvarande ca 62 miljoner kronor. De permanenta förskolorna som skall uppföras under perioden är i ett så pass tidigt skede i processen att hyresofferter ännu inte lämnats av fastighetsägarna. En bedömning är att årshyran för en nyproducerad avdelning är mellan 350 000 och 500 000 kr, de lokaler som är dyrast är paviljonger eftersom uppställningskostnaden måste betalas på en relativt kort tid. Detta sammantaget med stadsdelen kan behöva avveckla fastigheter med tillfälliga bygglov gör att förvaltningen bedömer att kostnaderna kommer att öka en hel del kommande år.

Äldreomsorg

Hyresnivån är för närvarande ca 76 miljoner kronor exklusive moms. Hyresintäkterna som de boende betalar bedöms till ca 43 miljoner kronor. Detta innebär att förvaltningens nettokostnader för lokaler inom äldreomsorgen är ca 33 miljoner kronor.

Om arbetsmiljöverkets krav på tillgänglighet i hygienutrymmen i servicehus behöver verkställas kommer det medföra betydande kostnadsökningar för stadsdelen.

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016

Under 2013 har omorganisation och omlokaliseringar gjorts inom hemtjänstenheterna vilket innebär minskade kostnader fram över.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Hyresnivån för nya gruppboendestäder som byggs är högre än de befintliga vilket gör att hyreskostnaderna kommer öka för såväl de boende som förvaltningen i den takt som nya gruppboendestäder blir klara. Hyresutvecklingen i övrigt bedöms följa den allmänna kostnadsutvecklingen.

Individ och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Verksamheten Textil och papper byter lokal i augusti 2013, vilket leder till en närmast halverad hyreskostnad. Dessutom uppnås andra samordningsvinster.

Hyreskostnaden för Gullmarsplans Ungdomsmottagning har tillkommit från den 1 mars 2013.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Administrativa lokaler

Förvaltningens administrativa lokaler utgörs i huvudsak av förvaltningskontoret beläget vid Slakthusplan/Globen. Kontraktet löper ut 2015-09-30.

I lokalen arbetar för närvarande ca 265 personer, vilket innebär 21,5 kvm/medarbetare inkl sammanträdesrum. Samtliga medarbetare arbetar huvudsakligen i effektiva cellkontor och större rum delas av flera personer. Hyreskostnaden är ca 34 000 kr/person vilket är långt under kostnaden för ett nybyggt kontor, trots att ett nybyggt kontor har färre kvm/medarbetare.

Förutom att entré och receptionen är föremål för en översyn planeras inte några större förändringar i hur lokalerna används. Lokalerna bedöms i huvudsak som ändamålsenliga och redan effektiva.

5.7 Övrigt

Redovisning av omsorgslägenheter

Se beskrivning under kapitel 5.2, 5.3 och 5.4.

Bilagor

1. SLK:s blanketter
2. Karta förskolor